

Huszonöt év vagy három év?

A főváros szénbányája.

Még húsvét előtt, a legutóbbi közgyűlést pótló tanácsulésen Terstyánszky kormánybiztos szóváltotta a főváros szénbányavásárlásáról elterjedt híreket. Az illetékes ügyosztály vezetője utalással arra, hogy a vonatkozó szerződés megkötése még nem történt meg, intern fölvilágosítással szolgált, megerősítvén a vétel előkészítését. Közölte, hogy a főváros rövidesen egy gyöngyövidéki lignitbánya részvénytöbbségéhez jut. Régi kívánság, hogy a főváros a maga bányája révén, legalább a magyar szén dolgában lehetőleg függetlenítse magát a szénpiactól. Igaz, hogy ez a bányavétel önmagában nem nagy igényű, mert kisebb teljesítőképességű lignitbányáról van szó, amelynek segítségével néhány erre berendezett fővárosi intézményt láthatják el csupán — mégis, szívesen el akartuk ismerni, hogy *végre* történt valami hasznos intézkedés. Ezért közelebbről érdeklődtünk — természetesen nemcsak a fővárosnál — a vétel részletei iránt. Értesüléseinket szembeállítjuk egymással, anélkül, hogy *egyelőre* állást foglalnánk a kérdésben.

A főváros illetékes ügyosztályától

az alábbi fölvilágosításokat kaptuk:

A főváros megvásárolta a Gyöngyösvárosi Széntermelő és Értékesítő Rt. részvénytöbbségét és pedig a részvények 51%-át. A részvénytársaság lignitbányája mintegy 6 milliárd értéket képvisel és a szénterület 40—45 millió métermáza olyan lignitet tartalmaz, amely talajvíz veszedelme nélkül, tehát a lignitermelésre jellemző primitív eszközökkel, befektetések nélkül kitermelhető. Ha naponta 50 vagonra fokozzák a termelést — úgy mond —, 25 éven át, talajvíztől mentesen, ad a bánya lignitet. A fővárosnak több intézményében a fűtőszerkezeteket a közelmúltban átalakították lignitfűtőre és itt a lignit az erős légfűvadás hatása következtében teljes értékű fűtőanyagának bizonyult. Ilyen intézmények: a Népszálló, a Bakács-téri szülőintézet, az István-kórház, továbbá 10 iskola és most újabb 10 iskola fűtőszerkezetét alakítják át. Egyelőre a főváros napi 20 vagon lignitet kap és pedig a piaci árnál 20%-kal kedvezőbb feltételekkel. Az árdifferencia mintegy 3 év alatt amortizálja a főváros anyagi befektetését, amelyet különben a vállalat a bánya technikai fejlesztésére tartozik fordítani. A bányavétel főelőnye, a fölvilágosítás szerint, az árkedvezmény mellett abban mutatkozik, hogy a lignittel fűtő fővárosi intézmények számára biztonsági tudják a fűtés zavartalanosságát.

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Huszonöt év vagy három év?*

Forrás:

Népszava

Bp

(Hely)

1924. 5. 6.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Megemlítettük, hogy információink szerint a szénbányászati bányák teljesítőképessége 2—3 év alatt kimerül, mert a termelés akkorra idegen bányákba ütközik. Erészben azt a fölvilágosítást kaptuk, hogy még a vétel előtt a bánya Salgótarján irányában messze vidékre megszerezte a bányászati jogot és a talajvíztől mentesen kitermelhető szénkincs mennyisége Schafarzik tanár szakvéleményén alapul.

Másirányú értesüléseinket,

amelyek részben *ellentmondanak* az itt vázolt optimisztikus fölfogásnak, az alábbiakban foglaljuk össze. Előre kell bocsátanunk, hogy ez a vétel bizonyos fokig meglepett minket, — ismerve azt, hogy a bányatulajdonosok a jó bányáktól nem szoktak egy tömegben 50% erejéig oly könnyen lemondani. Nagyon érdekes, hogy a „keresztény” főváros pont erre a bányára bukkant. Talán közelebb jutunk a megoldáshoz, ha megállapítjuk, hogy a bányarészvényeknek mintegy 30%-a Gyöngyös város birtokában volt, mintegy 30%-a magánkézben, a többi 40% megosztott a Hanaya és az Egri Erseki Takarékpénztár között. Szóval „keresztény” kezékből kapta a főváros ezeket a kitünő részvényeket, amelyek nem örvendettek valami élénk forgalomnak. Megjegyezzük, hogy értesülésünk szerint a főváros a részvények 50%-át 1,8 milliárdot, a további 1%-ért néhány milliót adott, ami, objektíve tekintve, ha csak kissé is rentabilis az üzlet, nem nagy összeg, különösen ha azt befektetik a bányába.

A részvénytársaság 1920-ban alakult 10.000.000 korona alaptőkével.

Az a terület, amelynek kibányászásába fogott, észak felé, ahol szén van, *nem terjeszkedhet Gyöngyös miatt, továbbá idegen bányatelep miatt. Hasonló a helyzet keleti irányban. Déli irányban a terep lefelé lejtőzött és alatta hatalmas nyomású víztömegek vannak, ezért lignitbányászat szempontjából értéktelen. A területen fut észak-déli irányban a Gyön-*

gyös—Vámosgyörk-i vasút, aminek jelentőségéről később szólunk. *A vasutól nyugatra széles területen nincs szén, néhány kilométerrel odább Salgótarján irányában, ahol a főváros illetékes ügyosztályának említett közlése szerint megszerezték a bányajogot, új lignittelepek kezdődnek.*

A bányaművelést két helyen kezdték meg, ez azonban balul végződött, mert — a talajvíz előtört és megakasztotta a művelést. Ez a balsiker az 50—60 munkással dolgozó kistőkéjű vállalkozásra nem volt kedvező, *annak ellenére, hogy a munkásviszonyokat „keresztényszociális” szellemben oldották meg, vagyis nem türték a szervezett munkásokat és gondosan kerülték a munkásjóléti intézményeket.* Így történt azután, hogy

mintegy 2—3 hónappal a részvényeladás előtt 40 munkást elbocsátottak.

Azt lehetne mondani ezek után, hogy a vállalkozásnak ahhoz, hogy újra talpraálljon, friss tőkére volt szüksége, egyébként az üzlet teljesen reális. Az egyik szempont, amely a vételi üzlet értékére jellemző lehet, az, hogy *valóban rendelkezésre áll-e az a szénkincs, amely évtizedekig kitermelhető?* Ertesülésünk szerint ez az eset nem forog főnn.

A talajvíztől veszedelmezett vidéken történt kísérleteket abbahagyták és a terület északi részén, Gyöngyös alatt, kezdték meg a bányászatot. *Itt — állítólag — a víztől ment szénkészlet 2—3 év alatt kimerül.* Lefelé, a föld mélyébe, nem terjeszkedhet, mert a nagy nyomású talajvíz előtörhet; de ez még a vízszintes bányászásnál is fenyeget, mert a vízelválasztó anyagréteg egyes vetődéseinél vízre bukkanhatnak, akkor pedig óriási befektetésekre, szivattyúszerkezetekre van szükség, *amit a lignit ára nem bír el.* Egyébként olyan nagy a talajvíznyomás ezen a vidéken, hogy percenként 1000—1500 liter tör föl, aminek el-távolításához 80—100 lóerő kell. A salgótarjáni bányatársaságnak volt Hatvanban lignitbányája. A talajvíz ellen gépekkel védekeztek, de sikertelenül, úgy hogy a bányát ott kellett

Osztályozás

Tárgy

382.22

Hely

Idő

1924

Személy

Helyszám

hagyniok. Dél felé, amint említettük, a víz miatt szintén nem terjeszkedhet a főváros bányája. *Adva volna az északnyugati irányban fekvő lignites terület. Ennek azonban az a nagy baja, hogy távolesik a vasuttól.* Ezen a területen van Gyöngyöstarján, ahol a salgótarjáninak a vasuttól 45 kilométer távolságban volt bányája. *De abbahagyta, mert a lignit nem bírta el a közbeeső szállítást, már pedig a legelső lignit a vasuttól 4 kilométerre nyugatra található.* A közbeeső szállítási költségek miatt kellett abbahagyni a Visontai-telep művelését is. *Ha pedig ez így van, a 40—45 millió métermázsa szénkincs nem tulságosan reális és 2—3 év múlva kellemetlen meglepetés érheti a fővárost.* Ez alatt az idő alatt az árdifferenciából bajosan lehet amortizálni az 1.8 milliárdot, annál is inkább, mert tudomásunk szerint a 20%-os árkedvezmény május 1-től úgy fest, hogy a főváros a lignitért a termelési költségeket fizeti és ezen fölül 5%-ot, ami nagyon alacsony ár, de kétséges, hogy a bánya bírja-e ezt az árat, amikor a dekonjunktura miatt a főváros szinte az egyetlen vevője.

A további részletek ismeretére lenne szükség, hogy a szóbanforgó bányavétel dolgában végleges ítéletet lehessen formálni. Reméliük, hogy maga a főváros szolgál majd ezekkel.